

שופתי ה' ^{גליון}

מטרתנו: להאיר עיני מבקשי ה', לסייע ליבנם בעסק פנימיות תורת החסידות
במושגת רבינו הבעל שם טוב והלמידיו הקדושים
ולדעת את המעשה אשר יעשו לקיים מצוות ה' באופן הראוי ובכוונה נכונה

חן החסידות

ביאור מאמר אחד מספרי חסידות
עם הקדמות וכללים מספרי שפתי חן, וביאור משולב

ספר השבע:

תולדות יעקב יוסף (פ' עקב אות ג')

הקדמות וכללים

(א) עשר ספירות: השי"ת ברא עשר ספירות קדושות להנהיג בהם את העולם, שהם: כתר חכמה בינה, חסד גבורה תפארת, נצח הוד יסוד מלכות.⁽¹⁾ והם מתחלקים לארבעה, כנגד ארבע אותיות שם הוי"ה, כזה: חכמה [אות י'], בינה [אות ה'], תפארת הכולל ששה קצוות חג"ת נה"י [אות ו'], ומלכות [אות ה'].⁽²⁾

(ב) תפארת ומלכות: עיקר הנהגת העולם הזה הוא על ידי יחוד ספירות תפארת ומלכות הנקראים קוב"ה ושכינתיה, תפארת הוא בחינת זכר דוגמא לאדם התחתון, מלכות היא בחינת נוקבא דוגמא לאם הבנים שמקבלת מבעלה צרכי הבנים ומגדלתם, והם נקראים גם בשם זעיר אנפין (תפארת ונוקביה (מלכות)).⁽³⁾

(ג) מאנין תבירין: כשיצאו העשר ספירות בפעם הראשון נעשה בהם הענין של שבידת הכלים, הנקראים בלשון הזוהר מאנין תבירין, וענינו הוא, כי כל מדה ומדה כלולה מאור וכלי, האור הוא חיות אלוקי המחיה אותו, וה'כלי' הוא צורה החיצונה של המדה המגבילה ומחזקת את האור. אבל באותה שעה עדיין לא היו המדות מתוקנים כפי הצורך, ולכן נקראו עולם התהו, וזה גרם שלא היה כח בה'כלים' של השבע ספירות תחתונות (חג"ת נה"ם) לסבול את האור, ולכן נשתברו הכלים,⁽⁴⁾ ונפלו (ממקום שורשם בעולם האצילות) למטה במקום הקליפות (הנמצאים בעולמות בריאה, יצירה, עשיה). וביחד עם הכלים נפלו גם רפ"ח ניצוצי אור, והן המה הניצוצין המתלבשים בכל דברים הגשמיים הנמצאים בעולם הזה, והם מתלבשים בכל מוחשבה דיבור ומעשה של האדם אשר לא לה' המה, כי כל חיותם וקיומם הוא מאלו הניצוצין.⁽⁵⁾

חן המקור

א. מבואר בשפתי חן הכללי הקדמה א, ובהקדמה ב, ובהקדמה ה. ב. מבואר בשפתי חן הכללי הקדמה ח. ג. מבואר בשפתי חן הכללי הקדמה ז, ושם הקדמה כו עמ' תפה, וע"ע שם באות ג. ד. מבואר בשפתי חן הכללי הקדמה ג עמ' לו-מ. ה. מבואר באריכות בשפתי חן הכללי הקדמה ג עמ' מ-מא. ו. מבואר בשפתי חן הכללי הקדמה ג עמ' לו-מ, וע"ע הקדמה ד עמ' טו. ז. מבואר בשפתי חן הכללי הקדמה ז, ושם בהקדמה טו, ובהקדמה כו. ח. שפתי חן הכללי הקדמה טו.

חן השבוע

מאמר התבוננות בענין הפרשה והזמן

כפי עומק המים

הננו נמצאים בתקופה שמחה ועליונה מאוד מאוד, שעליה אמרו חכמינו ז"ל 'לא היו ימים טובים לישראל כחמשה עשר באב', וכבר רואים על כותלי בית המדרש המעוררים להזדרז להוסיף אומץ בתורה ועבודה לקראת הימים הנוראים הבאים לקראתנו לשלום, וכל המגידים כבר מעוררים על זה, בהזכירם מה שאמרו חכמינו ז"ל (תענית כט): מאן דמוסיף יוסיף, ופירש רש"י דמוסיף לילות על הימים לעסוק בתורה יוסיף חיים על חייו.

וידוע מה שאמר מרן הדברי חיים מצאנז זלה"ה, שמיום חמשה עשר באב ואילך כבר אינו יכול לישן בלילה, כי הוא שומע ווי מ'רוקט שוין די בענק לקראת ימים הנוראים, כיון שכבר מתחילין ימי התשובה, ובאמרי נועם (לט"ו באב אות ב) כתב, שמקובל מפי הצדיקים זכותם יגן עלינו, אשר מט"ו באב מתחילין התעוררות ימי הרצון הבאים, ראש השנה ויום הכיפורים וסוכות, ועיקר תשלום גמר היחוד הוא בשמיני עצרת בשעת תפלת הגשם כנודע, על כן בט"ו באב מתחילין ימות הגשמים.

והנה כבר כתבנו (בגליון פ' פנחס) שיש עשרה שבתות מיוחדות קודם ראש השנה, שבהם נעשה הכנה לשנת תשפ"ג, והן המה השלשה שבתות של בין המצרים (נגד ג' מוחין, כתר חכמה בינה) והשבע שבתות דנחמתא (נגד השבע מדות, חסד גבורה תפארת, נצח הוד יסוד מלכות), ואחריהם נמשך לידת השנה החדשה שאז מתחדש מלכות השי"ת, וכל בני ישראל מכריזין על העולם החדש של שנת תשפ"ג שהוא שייך כולו להשי"ת.

והגם שההכרזה של מלוך על פל העולם פלו בכבודך של שנת תשפ"ג, יהיה על ידי כל בני ישראל ביחד ביום ראש השנה בצעקת המלך בתפלת שחרית, עם כל זה יש חילוק גדול בין סוגי הציבור, יש אנשים חכמים ונבונים שקיימו העצה העמוקה של שלמה המלך, שאמר (קהלת ב ד) הִקְכֵם עֵינַי בְּרֵאשׁוֹ שִׁמְסַתְכֵל וּמִתְבֹּנֵן מֵרֵאשׁ מֵה יֵהָא בְּסוּף, זה האיש כבר התחיל ההכנה ביום י"ז בתמוז, וכבר חשב בשלש שבתות בין המצרים האיך לקבל עול מלכותו יתברך בעומק המחשבה, ובודאי האירו עליו אור המוחין, וזה האיש זוכה לבחינת מוחין דגדלות, ויש מי שהתחיל ההכנה ביום תשעה באב יום לידת משיח בן דוד, ביום שמתחילים מספר של חמישים יום עד ראש השנה

ביאור משולב

ספר סידורו של שבת (שורש הראשון ענף ד - עלה ד-ח)

תוכן הענין: (א) הנס שכל בנין הבאר נעקר ממקומו לקראת רבקה. (ב) שני המעלות שראו בנות יתרו אצל משה, שהצילן מיד הרועים, ושהברכה מצויה במימיו.

עלה ד

בעלה הקודם הביא דברי המדרש על הפסוק וַתֵּרֶד הָעֵינָה וְגו' וְתִמְלֵא כֶּהָ וְתַעַל, שכל הנשים היו צריכות לירד אל הבאר לשאוב משם מים, אבל רבקה אמינו לא הוצרכה לזה, אלא כיון שראו אותה המים מיד עלו, מזה משמע ש'המים של העין' לבד עלו לקראתה, לא שהמעין עצמו נעקר ממקומו ובא לנגדה, ולכאורה נפלא, כי בהפסוק שמביא מפורש כהיפוך, דהרי כתיב 'וַתֵּרֶד הָעֵינָה וְתִמְלֵא כֶּהָ וְתַעַל', ואם המים עלו לקראתה ליהיבן ירדה ומאין עלתה שהוצרך לכתוב בה 'וַתֵּרֶד' וְתַעַל'.

ונראה לדעת, שפירוש המדרש הוא, לא המים עלו לקראתה, אלא שעצם בנין מעין המים כולו נעקר ממקומו, ועלה ובא לקראת רבקה, ועל כן מסיים המדרש, אמר לה הקב"ה לרבקה אַתְּ סִימֵן לְבִנְיָךְ וְכוּ', מה אַתְּ כִּיּוֹן שְׂרָאוֹ אוֹתָךְ הַמֵּיִם מִיַּד עֵלּוּ, אִפֵּי בִּינְיָן [קאי על בני ישראל במדבר כשאמרו שירת הבאר] כִּיּוֹן שֶׁהַבָּאָר רוֹאֵה אוֹתָן מִיַּד יַעֲלֶה, וְשֵׁם וּדְאִי שֶׁהַבָּאָר עֲצָמוֹ כֹּלּוֹ עֹלֵה לְקִרְיַת יִשְׂרָאֵל, כַּמֵּאֲמַר חַכְמֵינוּ ז"ל (מדרש רבה במדבר פרשה יט) עַל פֶּסוּק (במדבר כא טו) וְאִשָּׁר הַתְּנַחֲלִים אִשָּׁר נָטָה לְשִׁבְתָּ עַר וְנִשְׁעָן לְגַבּוֹל מוֹאָב [פירש רש"י ז"ל: לפי שהיו ההרים גבוהים והנחל עמוק וקצה וההרים סמוכים זה לזה, אדם עומד על ההר מזה ומדבר עם חבירו בהר מזה, והדרך עובר בתוך הנחל, אמרו אמוריים כשיכנסו ישראל לתוך הנחל לעבו, נצא מן המערות בהרים שלמעלה מהם ונהרגם בחצים ואבני בליסטראות, והיו אותן הנקעים בהר של צד מואב, ובהר של צד אמוריים היו כנגד אותן נקעים כמין קרנות ושדים בולטין לחוץ, כיון שבאו ישראל לעבור נדעזעו ההר של ארץ ישראל, כשפחה היוצאת להקביל פני גבירתה, ונתקרב לצד הר של מואב, וכנסו אותן השדים לתוך אותן נקעים והרגום], וּמִשָּׁם בָּאָרָה [פירש רש"י ז"ל: אמר הקב"ה, מי מודיע לבני הנסים הללו, המשל אמרו נתת פת לתינוק הודיע לאמו, לאחר שעברו בני ישראל חזרו ההרים למקומם, והבאר ירדה לתוך הנחל והעלתה משם דם ההרוגים וזרועות ואיברים, ומוליכתן סביב המתנה, וישראל ראו ואמרו שירה], הרי מזה שירד הכאר לאותן המערות [שבתוך ההרים שבה היו האמוריים] והוציאה גולגולת וזרועות ורגלים שאין להם חקה וישראל חזרו לבקש את הבאר, וראו אותה שהיא יצאת מליאה מתוך הנחלים וכו'.

הרי מפורש, שהבאר עצמו ירד ועלה ולא רק המים שבה, אף כאן גבי רבקה מה שכתוב במדרש שהמים עלו לקראתה, פירושו המים עם המעין כולו, רץ לקראת הצדקת רבקה אמנו.

עלה ה

ובזה יבוא על נכון, אומרו וַיֵּרֶץ הָעֵבֶד לְקִרְיַתְהָ, שדקדקנו בו להיבן רץ הלא שניהם עמדו סמוך להבאר, אלא הכתוב מספר שרץ למקום שהיה הבאר עכשיו, כיון שנסע הבאר מאתו והלך לקראת רבקה.

עלה ו

ובזה מוטעם יפה דברי רבינו רש"י וללה"ה, שכתב על וַיֵּרֶץ הָעֵבֶד לְקִרְיַתְהָ, למה רץ לפי שראה שעלו המים לקראתה, ולכאורה אין כאן מקומו לכתוב הכא נס זה, והיה לכותבו על פסוק 'וַתֵּרֶד הָעֵינָה' כדברי המדרש, אכן לפי הנזכר יש לומר שכיון לדברינו שכל בנין הבאר נעקר ממקומו, ומתריץ בזה מה שיתמה על מקרא הלז וַיֵּרֶץ הָעֵבֶד לְקִרְיַתְהָ שקשה על זה אנה רץ, והלא היה עומד על המעין, ועל זה אמר המדרש לפי שראה שעלו מים לקראתה, ונעקר המעין של מים ורץ ובא לקראת רבקה, לכן גם הוא רץ לשם.

הרי בזה מעלה אחת שראה אליעזר ברבקה, שכל בנין המעין של מים נעקר ממקומו ובאו לקראתה.

ועוד מעלה הב' ראה אליעזר על רבקה אמינו, המרומז בפסוק וַיְהִי כַּאֲשֶׁר כָּלוּ הַגְּמְלִים לְשִׁתּוֹת, והוא על דרך מאמר חכמינו ז"ל (ילקוט בחקותי) על פסוק (ויקרא כו ה) וְאֶכְלֶתֶם לְחֶמְקֵכֶם לְשֶׁבַע, אין צריך לומר שיהא אדם אוכל הרבה ושבע, אלא אוכל קימעה ומתברך עליו, כמה שנאמר להלן (שמות כג כה) וּבִרְךָ אֶת לְחֶמְךָ וְאֶת מִימְךָ, עד כאן דברי המדרש, וכן מצינו ענין זה נבי שרה אמנו, שהיה מעשה ידיה מתברך, והיה הברכה מצויה בעיסה, ונר דלוק מערב שבת לערב שבת, כמאמר חכמינו ז"ל (ילקוט חיי שרה).

עלה ז

וענין זה נרמז בתורה אצל משה רבינו עליו השלום, שאמרו בנות יתרו לאביהן (שמות ב ט) אִישׁ מִצְרַיִם הֶצִּילֵנוּ מִיַּד הָרָעִים וְגַם דָּלָה דָּלָה לָנוּ וַיִּשְׁקֵן אֶת הַצֹּאֵן, הנה ב' דברים סיפרו לו מה שעשה להם משה, [א] שהצילם מיד הרועים כמאמר חכמינו ז"ל (מדרש רבה שמות פרשה א), דבר של גלוי עריות באו הרועים לעשות עמהן, ועמד משה והושיען, ולמדוהו מגזירה שוה נאמר כאן 'וַיִּוֹשְׁעֵנוּ', ונאמר להלן גבי מפתח (דברים כב כז) צָעַקְתָּ הַנְּעָרָה הַמֵּאֲרָצָה וַאֲיֵן מוֹשִׁיעֵהָ לָהּ וְגו'.

[ב] ועוד עשה להם משה רבינו, דאף שהרועים לא הניחו להשקות צאנם מפני הנידוי שנידו את יתרו, כמאמר רבותינו ז"ל שם על הפסוק 'וַיִּבְרָאוּ הָרָעִים וַיִּגְדְּשׁוּם', (זה לשון רבינו בחיי שם: מאחר שהוא היה כהן וגדול שבמדון היאך היו מגרשים הרועים את בנותיו, אלא לימדך הכתוב שנידוהו מביניהם, לפי שהוציא מביתו כל תשמישי עבודת גלולים קודם שבא משה אצלו, והסכימו ביניהם שלא יעשו עמו מלאכה, ולא ירעו את צאנו, ועל כן הוצרכו בנותיו לדעות את צאנו והיו הרועים מגרשין אותן], אולם האיש הלזה דלָה דָּלָה לָנוּ, כלומר שסיפרו בנות יתרו לאביהן שמשוה רבינו דלָה רק מעט מים, כדרך שראוי לשתות רק לנו לעצמנו, ולכן לא שמו הרועים לכבם על זה, ובמעט מים האלו השקינו הצאן, לכן אמר יתרו לבנותיו לְמָה זֶה עֹבְרֶתֶן אֶת הָאִישׁ, כי הכיר בו שהוא מזרעו של אברהם שהברכה מצויה במעשה ידיו.

עלה ח

ומעלה הזו שנכנס הברכה במעט המים, רמזה לנו התורה גם כאן ברבקה כמקרא הזה 'וַיְהִי כַּאֲשֶׁר כָּלוּ הַגְּמְלִים לְשִׁתּוֹת', דלכאורה הנה לא אמר וַיְהִי כַּאֲשֶׁר שָׁתוּ הַגְּמְלִים, ורק אמר לשון 'כָּלוּ' שהוא לשון מניעה, כלומר שמנעו עצמן מלשתות הרבה כדרכם תמיד, ובא להורות שרק אחר ששתו מעט מנעו עצמן מלשתות, והסיבה לזה הוא, מחמת שהברכה מצויה במעשה ידיה, ונתברך המים במעיהם, ושתו קימעה ונתברכו להיות להם די ספוקן במעט אשר שתו.

גם נרמז ענין הזה בכתוב 'וַתַּעַר בְּרָה אֶל הַשְּׂקֵת', פירוש שאחר שתיית העבד היה הכר עדיין בשלימות כאשר נתנו לו וכמעט לא נחסר מן המים, ולכן לא כתיב 'וַתַּעַר הַנְּשָׂאָר בְּכַד' אלא 'בְּרָה', שנשארו בשלימות כאשר היה קודם שתיית.

גם רמז זאת הקרא בפסוק שאחריו 'וַתִּשָּׂאֵב לְכָל גְּמְלוֹי' כלומר שבשאיבה אחת היה די לכל גמליו, היינו לעשרה גמלים שהיה, והכל על ידי ברכת מעשה ידיה, הרי זאת המעלה השנייה שראה ברבקה.

ועל כן אנו יכולים על ידי השתדלות העבודה בהעלאת הניצוצין, לתת למלכות הכח הנצרך לה לעורר היחוד עם התפארת שהוא בחינת קודשא בריך הוא, כדי שקוב"ה [תפארת] יפן ברחמיו ויאיר פנים אל כנסת ישראל [מלכות] באהבה אחוה שלום וריעות, להוריק אליה כל מיני ברכות והשפעות. (ז)

(ז) סדר התפילה: עיקר זמן העלאת הניצוצין ממקום הקליפות נעשה בשעת התפילה, ועל פי זה סדרו לנו אנשי כנסת הגדולה כל סדר התפלה, כי

חן המקור

ולא יהיה עוד, כי הברורים של המלכים שמתו והרפ"ח ניצוצין שנפלו, הם מתחלקים לאלפי רבבות חלקים, כפי מספר הימים והתפלות, וכפי מספר בני ישראל החיבים בתפלה, עד שנמצא כי אין תפלה אחת דומה לחבירתה כלל, ובכל תפלה ותפלה מעלים ניצוצות חדשות שעדיין לא נתבררו מעולם, ועל כן יש מצוה מיוחדת על כל אחד ואחד מישראל בכל יום ויום להתפלל שלש פעמים, כדי להשלים כל הברורים הנצרכים עד שישלמו לגמרי ויבוא משיח. (ט)

בקרבנות אנו מבררים הניצוצין הנמצאים בעולם העשיה, אחר כך בזמירות מבררים הניצוצין של 'עולם היצירה', ולאחר כך ביוצר מבררים הניצוצין של 'עולם הבריאה', ובקריאת שמע ותפילה מעלים כל הניצוצין אל המלכות של 'עולם האצילות', וזה נעשה העלאת מ"ן אל המלכות שתוכל לעורר היחוד (תפארת ומלכות בעולם האצילות) הנעשה בסוף תפלת עמידה בברכת שים שלום. (י)

(ח) בירורים חדשים: כל יום ויום מששת אלפי שנות העולם הוא בירור חדש לגמרי שעדיין לא היה

ט. שפתי חן הכללי הקדמה טו. י. כמבואר כל זה בדברי האריז"ל בשעה"כ בדרושי התפילה, יעו"ש. יא. מבואר בשפתי חן הכללי סוף הקדמה ד, ומקורו בשער הכוונות דרושי סדר השבת הקדמה, ועי' מה שיבאר בארוכה סדר הימים מון הרש"ש בנהר שלום דף יג, כד, לט:

תולדות יעקב יוסף (פ' עקב אות ג)

עבודת התפילה על פי דרך החסידות

תוכן הענין: מצות תפילה הוא להעלות ניצוצי הקדושה אל המלכות שתוכל להעלות מ"ן לצורך היחוד, וכל תפלה ותפלה הוא בירור חדש שלא היה מעולם

אֵת ה' אֱלֹהֶיךָ תִּירָא אֹתוֹ תַעֲבֹד (ו. מֵאֵה אֲתוֹ תַעֲבֹד' - זו תפלה וכו'.

אסורים רח"ל, כמו שכתב (ויקרא כ יז) וְאִישׁ אֲשֶׁר יִקַּח אֶת אִתּוֹ וכו' תִּסָּדֵד הוּא - זה נצמוה ממדת החסד שנפלה בקליפה.

ומן ההוכחה המוזכר לקמן יצין האדם שבאמת כן הוא שאם יש לזה תאוה אין זה אלא מנד ניוון אחד קדוש שיש לו, וההוכחה הוא: אם ידבק את עצמו בשורש של זה התענוג כשהוא כלי לאלקות, להיות מתענג על ה', אזי ירגיש בנפשו איך שֶׁשָׂס - [במקום שהתענוג הוא כלי לאלקות] הוא התענוג בלי שום קצנה וערך, כי כל דבר של אלוקות הוא בגדר 'אין סוף', בלי גבול וקצבה, וזה הוכחה חזקה שהתענוג הזה מקורו בקדושה, כיון שכשמגלה שורשו האמיתי בקדושה רואה שהוא בלי גבול, ובודאי שדבר גשמי אי אפשר להיות 'בלי גבול'. וכן זההורי עבודה זרה מס ושלום, ושפיכת דמים, שהוא קו שמאל, כלומר ניצוץ הקדוש שנפל מספירת גבורה (העומד בשמאל, נגד החסד שבימין) לתוך הקליפה, והאריכות בזה הוא סכנה, והמשכיל ידום.

והנה עינינו הרואות שזה אי אפשר שיהיה בכל יום הרהור אחד כמו תמול ושלשום, רק בכל יום ויום נכנסים בו מחשבות חדשות הטורדות אותו בתפילה מה שלא היה לו אתמול, ואם כן גם התפילה שיחדש בה, יהיה לפי ראות עיניו זהרהורים שלו שמוצא בעצמו היום. ולזה צריך דעת רחצה וכוונה גדולה שיהיה פיו ולבו ומחשבתו בהסכמה אחת שוין כנועד, מה שאין כן אם מתפלל בקביעות כמו תמול ושלשום, לשונו רגיל לדבר, והראש כורע צמודים מעצמו, ולבו כל עמו, וכמו שכתבו התוספות (ראש השנה טו): צַס ירושלמי, 'מחויקנה טעותא לרישא', דכשהגיע למודים כורע מעצמו, דא בודאי לא ישים על לבו להכיר ולעמוד על המחשבות שעולים לו היום, בכדי לדעת מהו העבודה שלו ביום הזה, ואיזה ניצוצין מוטל עליו היום לבררם.

לזה נראה לי שיש עשרה לשונות של תפלה (דצ"ר פ"צ ס"א) [ואלו הן: שועה, צעקה, נאקה, רנה, פגיעה,

ונראה לי לנצר ענין מהות התפלה, לפי מה שקבלתי מרבותי מון הבעל שם טוב זלה"ה ומפי ספרים, דהתפלה בכל יום צריך כוונה אחת, וזהו שאמרנו צ"ס (פרסות כג.) 'אם יכול לחדש בה דבר יחזור ויתפלל, ואם לאו אל יחזור ויתפלל', הרי שעיקר התפילה תלויה בענין חידוש דבר שבה, שלא יהא דומה תפילה זו לתפילה הקודמת לה.

וראיה מוכרחת לזה שצריכים לחדש בכל תפילה איזה דבר, להרי ידוע מכוונות האריז"ל שענין תפלה הוא לנצר נילונות מרפ"מ נילונות מאנין מצירין, הנמצאים בג' עולמות התחתונים (בריאה יצירה עשיה), בקרבנות מבררים מעולם העשיה, בזמירות מבררים מעולם היצירה, וביוצר מעולם הבריאה, ואחר כך בקריאת שמע עולים הניצוצות אל המלכות של עולם האצילות, וזהו צסוד העלאת מייין נוקצין למלכות, בכדי שתוכל להזדווג אשה צבעלה.

עד כאן הוא המבואר מכוונות אריז"ל, ועכשיו מבאר רבינו העבודה למעשה איך מבררים הניצוצין בשעת התפילה, על פי דרך החסידות, וזה שממשין:

והעלאת הנלוונות המבואר מכוונות האריז"ל לעסוק בהן בשעת התפילה, הוא המחשבה שאינם לה, כגון של קנאה תאוה כבוד וכדומה, העולות במחשבתו לאדם ומבלבלו צענת תפלתו, והחסס אשר עיניו צראשו, [כי עיקר בירור הניצוצין הוא בהכמה, כמאמר הזוהר: 'בחכמה אתברירו כולא'], יודע מן המחשבות זרות העולות לו, איך לנצר הסינימיות שבו, שהוא נילונות קדושות שנכנסו בתוך הקליפות ונעשו מהן מחשבות זרות. וצדקן משל, שאם צא לו הרהורי תאוות נשים, הוא מנד 'חסד', כלומר, ניצוץ הקדוש של ספירת החסד שתפקידה להביא הרגשת תענוג ואהבה להשיות, ואולם בשבירת הכלים נפל ניצוץ הקדוש הזה בתוך הקליפות, ונתהווה מזה תענוגים

ביצור, קריאה, ניפול, ופילול, ותחנונים], והם נגד עשר מדות פריטיות שצקומת המלכות הנקראת תפלה, שכל ענין התפילה הוא במלכות, כיון דלית לה מגרומה כלום, וצריכה תמיד להתפלל ולבקש צרכיה, ומדה אחרונה שבה הוא 'מלכות' שצמלכות, וכל אחד צריך להתפלל כל כך תפלות לפי מדות ימיו של אדם, כי אין יום דומה לחבירו שכלל יום צריך לתקן ניוון אחד מפרקי עשרה מדות שצמלכות, ועל כן נכנסים באדם בכל יום ויום מחשבות והרהורים שונים שאיננו דומה ליום אחר, כי בכל יש לו לתקן ניצוץ חדש, עד שלצסוף ימיו שתיקן מדה אחרונה משבו צתשובה שלימה למלכות הנקראת תפלה צערך אדם זה ולינור שלו, כמו צעקבות שיהיה התיקון בכלל העולם כולו עד עקצבים, ויעלה [ויתעלה] כל הנלוונות של המלכות צערך כל העולם, אזי צלע המות לנצח וייתי משית, כך צפרטות אדם אחד נעשה ממדת ימיו קומה אחת, שהוא קומת המלכות הפריטית של אדם זה, כי קומת המלכות הכללי מתחלק לאלפי רבבות חלקים, וכל אדם מישראל יש לו חלק שלו בקומת המלכות השייך אליו במיוחד, שהוא צריך לתקן, וכו'.

ולפי זה, ידע האדם ענין פנימי נואד, שאין התפלה - אף מה שמתפלל רפאינו, ברך עלינו וכיוצא, לנורך עצמו כלל, כי אם לנורך גצוה, לתועלת השכינה - ספירת מלכות, וכמו שכתב האריז"ל, דאם מכוין לתועלת עצמו השכינה מוקוננת עליו קנני ה' צידי לא אוכל קום (איהי א י), כלומר, השכינה - ספירת המלכות מוקוננת על הניצוץ הקדוש שנפל ממנה לתוך הקליפות, והגיע לאדם שאינו יכול להקימו ולהחזירו לקדושה לתקן בו קומת השכינה, מאחר שמכוין בתפלתו לתועלת עצמו ולא לתועלת השכינה, ואולם אם מכוין לתועלת השכינה מיד נענה גם בצרכו הפרטי, כי אינו מפסיד תועלת עצמו כשמכוין לתועלת השכינה, כמו שכתבו צמיקונים (סוף מיקון ג) 'אם שכינתא תמן מיד פתחין ליה' - פי' רישו, אם בתוך מחשבתו נמצאת השכינה, שמכוין רק לתועלת השכינה, מיד פותחים לו השערים לקבל תפילתו, ובדרך ממילא גם מנוקש האדם נכלל צבינה שהוא אם כל חי [ונודע שהניצוצין מגיעים עד ספירת בינה ונתקנים שם על מכוונם (נתבאר בגליון טו פ' בשלה, בהקדמת וכללים אות ד)], וכל הנשמות היא חלק השכינה, וגם הוא נענה בצרכו הפרטי, אבל אם מכוין לשכינה רק כדי שיהא הוא נענה בצרכו הפרטי, גם כן נעשה מסך מצדיל, השס יצנרך יאיר לנו לעצדו צאמת וממים.

שהוא נגד אות נ' של השם אדנ"י [עשרת ימי תשובה הם נגד אות י', ד' ימים בין יו"כ לסוכות הם נגד אות ד', ויום א' דסוכות הוא נגד אות א', ואז נשלמה מלכות השי"ת (כן הוא בספ"ק עבודת ישראל פ' דברים)].

ויש מי שמתחיל עתה ביום חמשה עשר באב כמו שעוררו חכמינו ז"ל 'מאן דמוסיף יוסיף' כנזכר לעיל, ואמר הרה"ק מבארדיטשוב זלה"ה שיום חמשה עשר באב הוא ראש השנה לענין תשובה, היינו שהתשובה הנצרכת לנו שיהיה לנו שנת תשפ"ד טובה ומבורכת, מתחלת ביום חמשה עשר באב (כן מובא בשמו בספ"ק בת עין פ' עקב).

ואכן שבבת זה שאנו נמצאים בה, פרשת עקב, שבוע השניה של השבעה דנחמא, מאיר ספירת גבורה, להורות שעתה הזמן הנכון להתחזק בתוקף הגבורה זיך צו נעמען אין די הענט אריין, להתחיל להוסיף בעשיית מעשים טובים לקראת השנה החדשה, ולא להמתין על הרגע האחרונה, כי כשמאיר ספירת הגבורה צריכין התאמצות ביותר.

וכשנדע שבשבת זו מאיר אור הגבורה יתורץ לן קושיא גדולה, דהנה התורה הקדושה מתחלת בפרשתן וְהָיָה עֲקֵב תִּשְׁמָעוּן אֶת הַמְּשָׁפְטִים הָאֵלֶּה וְשִׁמְרֶתֶם וְעֲשִׂיתֶם אֹתָם, דהיינו אם האדם יקיים תורה ומצוות בשלימות גמורה, אז מבטיחו התורה וְשִׁמְרֶתֶם ה' לְךָ אֶת הַבְּרִית וְאֶת הַחֶסֶד אֲשֶׁר נִשְׁבַּע לְאַבְרָהָם, שיעמוד לו זכות אבות להתברך בכל הברכות, והקשו בספרים הקדושים הלא אם האדם מתנהג כראוי ועושה רצון ה' על צד היותר טוב, יש לו זכות עצמו, ולמה יצטרך גם זכות אבות.

אך לפי הנזכר יומתק מאוד, כי בראש השנה אומרים אִם תִּמְצָה עִמָּךְ הַדָּיִן, מִי יִצְדָּק לְפָנֶיךָ בַּדָּיִן, כי כשיש הנהגה של 'גבורה ודין' אז כמה שעושים אין די, כי מי יצדק כשיוצטרך לתת דין וחשבון, ויש בזה כמה התבוננות:

[א] מסופר על אחד מבני הרה"ק רבי פנחס מקאריץ זלה"ה שהתפחד ודאג הרבה אחר פטירת אביו הקדוש, ושאלו אותו 'מה אתה דואג עליו, הלא כפי גדלותו בודאי כבר הגיע למנוחה עלינוה ביותר', ענה ואמר 'אבער פאר וועם דארף ער זיך שטעלן'? (הלא אין אתה משיג לפני מה הוא צריך לעמוד לדיון, לפני הקב"ה).

[ב] נודע פירוש הגר"א על המשנה (אבות פ"ג מ"א) ולפני מי אתה עתיד לתן דין וחשבון, 'דין' הוא על המעשה בעצמה, ו'חשבון' הוא על הזמן, שהיה יכול לעשות מצוה בזמן שעשה העבירה.

[ג] אמר הרה"ק החוזה מלובלין זלה"ה על הגמרא (עירובין ג:) נמנו וגמרו נוח לו לאדם שלא נברא יותר משנברא, ועכשיו שנברא יפשפש במעשיו, ואמרי לה ימשמש במעשיו, וביאר יפשפש במעשיו היינו לחפש בכל מעשיו אם יש בהם איזה עבירה חס ושלום, ימשמש במעשיו היינו להתבונן במעשיו הטובים בעצמן אם עשאו לשמו יתברך ולא לשום פניה וגדלות או בחסרון השלימות (מובא במאור ושמש פ' וישלח, ובאמרי

יוסף פ' עקב, ועוד).

[ד] פירש הרה"ק בעל בת עין זלה"ה, שאם מתחילין בחמשה עשר באב לעסוק בתשובה כבר צריכין זכות אבות, שלא יתעורר עליו הטענה למה לא התנהג בתשובה כל השנה.

והנה בודאי יקשה כל אחד, מה עלי לעשות עכשיו, התירוץ על זה כבר אמר הרה"ק מבארדיטשוב זלה"ה, על הפסוק וְאֶתְחַנֵּן אֵל ה' שיתפלל עכשיו אל ה', פֶּעַת הָהוּא כשיגיע הזמן ההוא של 'עת רצון' (די הייליגע טעג), לְאָמַר שיוכל לומר אז דיבורים נכונים להשי"ת, ולהתקרב אליו כראוי.

ואם ישאל השואל למה לא די להתפלל בזמן הראוי, ומה יועיל ההכנה, כדאי להביא דברי רביה"ק מסאטמאר זלה"ה שאמר פעם בעת רעוא דרעוויין, על הפסוק (ישעיה י"ט) פִּי מְלֵאָה הָאֲרָץ דְּעָה אֶת הוֹי"ה פְּמִים לְיָם מְכֻסִּים, כי עלינו של ים שוה בכל מקום, אבל עומק הים אינו שוה, במקום אחד אין עומק המים רק טפח, ובמקום אחר מגיע העומק כמה מאות ואלפים אמה, וכן לעתיד כשיקום פִּי מְלֵאָה הָאֲרָץ דְּעָה או יהיו כל ישראל במדרגה אחת, אבל יהיה חילוק גדול בין מי שהגיע לזה אחר עבודה קשה והארעוואניע של שנות הגלות, למי שלא עמל ולא פעל כלום, כי השכר מקבלים כפי העמל והגיעה.

כדאיתא בגמרא (תענית כ"ה), מעשה ברבי אליעזר שירד לפני התיבה ביום תענית 'עצירת גשמים', ואמר כ"ד ברכות ולא נענה, ירד רבי עקיבא אחריו ואמר 'אבינו מלכנו אין לנו מלך אלא אתה, אבינו מלכנו למענך רחם עלינו, ותיכף התחיל הגשם לירד, הוו מרנני רבנן על רבי אליעזר שאינו צדיק כמו רבי עקיבא כי לא פעל כלום בתפלתו, יצתה בת קול ואמרה שלא מפני זה פעל רבי עקיבא את הגשם משום שהוא יותר צדיק מרבי אליעזר, אלא שזה (רבי עקיבא) מעביר על מדותיו, וזה (רבי אליעזר) אינו מעביר על מדותיו, ולכאורה הרי הבת קול חיזק את הרינון, שאכן רבי עקיבא גדול מרבי אליעזר כי הוא 'מעביר על מדותיו'.

ובספר חכמת מנוח מביא תירוץ בשם הגאון המבי"ט זלה"ה (רבינו משה ב"ר יוסף מטיראני חבירו של מרן הבית יוסף) בספרו בית אלקים, שאכן שניהם היו שווים במעשיהם הטובים, אך רבי אליעזר נולד בתכונה טובה והיה ניקל לו העבודה, מה שאין כן רבי עקיבא היה בן גרים ונולד בתוכה רעה ביותר, עד שבצעירותו אמר 'מי יתן לי תלמיד חכם ואנשכנו כחמור' (פסחים ט"ט), והוא העביר ושיבר וביטל טבעו ומדותיו עד שנעשה צדיק גדול כמו רבי אליעזר, זה העבודה חשוב מאוד מאוד בשמים עד שקולו נשמע במרום וממלאים כל משאלותיו. - נמצא הגם שכעת עומדים שווים במעלתן, עם כל זה מתחשבים בשמים כפי העמל והגיעה שהשקיע, ומקבל שכרו כפי העבודה.

ומסופר על החפץ חיים זלה"ה שבאמצע כתיבת חיבורו הגדול 'משנה ברורה', היה לו לפלול עצום ג' ימים עם בנו ר' ארי' לייב על הלכה אחת, ובכל שעה

הוסיף איזה תיבות ומחק איזה תיבות, פעם ושתיים ושלש, מקודם היה הסעיף קטן בערך שלשים שורות, ואחר כך מחק ונשאר עשרים שורות, ולבסוף נשאר מכל הסעיף קטן רק איזה שורות, ככלותם את הענין פנה הבן בשאלה אל אביו, כאשר איש יהודי ילמוד בספרך האם יהיה לו מושג כמה שעות של עבודה השקענו כאן על השורות הללו.

אז ענה לו החפץ חיים בחכמה, שלפני איזה שנים רצה הצאר הרוסי (הנקרא צאר פאפוטשקע) לבנות מסילות (שאסייען) ארוכות, לחבר כל העירות של מדינתו [כוונתו היה שיוכל להשתלט על כל המדינה בחוזק היד להגיע במהירות ממקום לחברתה], ושכר אלפי פועלים לחצוב היערות לכרות העצים ולמלאות הבורות והעמקים, וכמובן שזה היה עבודה גדולה וקשה ביותר, פעם אחת באמצע ימי הקיץ אחרי יום של עבודה קשה ומפרכת התיישבו שני פועלים על צד המסילה לנוח מעבודתם הקשה, ואמר אחד לחבירו, הלא עבדנו קשה כל היום תחת השמש הבוהר, ולבסוף הצלחנו להשלים בסך הכל איזה אמות של המסילה, ואחרי שנים כאשר בני אדם יסעו על המסילה הזה יעברו את שטח הזה באיזה רגעים, אם כן מי ידע להכיר העבודה הקשה שהשקענו כאן כל היום, ענה לו חבירו, אין לי צורך שכל האנשים ידעו, די לי בזה שצאר פאפוטשקע יודע מה שעשינו בשבילו. כן אמר החפץ חיים לבנו, כל הלומדים בספרי לא יהיה להם שום מושג כמה קשה עמלנו בזה, אבל די לי בזה שהשי"ת יודע כמה עבודה השקענו בזה.

וכן יהיה במהרה שנוכה לביאת המשיח ואז יהיו כל בני ישראל בועה אחת, כולם ידעו את ה' למקטנם ועד גדולם, ומְלֵאָה הָאֲרָץ דְּעָה, אבל אין זאת אומרת שישתכח עבודתינו הקשה בימי הגלות, חס ושלום! השי"ת האחד יחיד ומיוחד היודע מחשבות יודע בדיוק כמה עבודה ויגיעה השקיע כל אחד מישראל בהיותו בתוך הגלות הקשה, כל זה לא ישתכח כלל, רק יהיה פְּמִים לְיָם מְכֻסִּים, תחת איש אחד יהיה רק טפח של עבודה, אבל תחת השני יהיה כמה מאה ואלפים אמות של עבודה, החשובה מאוד מאוד אצל השי"ת, ויקבל שכרו משלם.

ובכן הנה ימים באים, בעוד ששה שבועות נזכה כולנו ביחד לצעוק 'המלך', כולנו נהיה בס"ד בבית המדרש להכריז מלכות השי"ת של שנת תשפ"ד כאיש אחד בלב אחד, אבל לא תחשוב שהקול יגיע במרום בשוה, לא ולא, השאגה מגיע למרום פְּמִים לְיָם מְכֻסִּים, כמו המים המכסה את כל הים אבל אינו דומה מקום אחת לחברתה, כן אינו דומה מי שהכין עצמו לזה כמה שבועות שצעקתו חשובה ומקובלת ביותר במרום ובודאי תעשה פרי לטובה במהירות ביותר, מה שאין כן מי שמתחיל לחשוב מהשי"ת רק בערב ראש השנה אחר צהריים, השי"ת יודע הכל ומתחשב בעבודת כל אחד כפי עבודתו ומשאו.

ויהי רצון שנוכה כולנו לכתיבה וחתומה טובה, ושנת גאולה וישועה, אמן.

יצא לאור ע"י
מכון שפתי חן
לקבל, לנרד, להעיר על הגליון וכן לקבל הגליון על הפאסט נא להתקשר עם המכון
646-838-1822
gilyonsc@gmail.com

זכות פרנס הגליון נתנדב
לע"נ הרבני החסיד הנכבד
מזה"ר שמואל בנימין בן ר'
מרדכי אפרים פישל סופר ז"ל
מנכבדי ק"ק סאטמאר בעיר מאנטריאל יצ"ו
נפטר ביום כ' לחודש אב שנת תשס"ב לפ"ק

זכות פרנס הגליון נתנדב
לע"נ הרב הקדוש המפורסם
רבינו מאיר בן רבי יעקב זלה"ה
רבי מאיר הנודל מפרעמישלאן - מכני החברייא
של מרן הבעש"ט זלה"ה
נלב"ע יום כ"ב אב שנת תמ"ג לפ"ק

בעזהשי"ת

בשורה טובה

מיוחד לתושבי ניו יארק וניו זשערסי

"הוצאה שניה" של הסעט 'שפתי חן על מועדים' נמצא כעת בבית הדפוס (ההוצאה ראשונה של אלול תשפ"ב כבר אזל מן השוק), ובסיועתא דשמיא יגיעו הספרים לנוי יארק על ימים נוראים שנת תשפ"ד הבא עלינו לטובה – לכן תתקיים:

מעות קדימה 'סעיל'

רק לשבוע אחד

לקנות עכשיו כל הסעט 'שפתי חן מועדים' (ששה כרכים)

\$65 בעד

(מחיר הרגיל בערך \$110)

👉 הזדמנות מיוחדת לכל אחד ואחד,
בפרט לבתי מדרשים, ישיבות וכוללים.

להתקשר:

על ידי אטאמאטישע טעלפאן סיסטעם:

(845) 535-0196

או על ידי אי-מעיל: SALE8455350196@gmail.com